ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ།

布达拉宫

中国旅游出版社

པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ།

布达拉宫

བོད་ལྗོངས་པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་དོ་དམ་ཁྲུའུ་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས།
西藏布达拉宫管理处　编

ཀྲུང་གོ་ཡུལ་སྐོར་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།
中国旅游出版社

图书在版编目（CIP）数据

布达拉宫：画册／卞志武，丁长征摄，—北京：中国旅游出版社，2003.5

ISBN 7-5032-2128-3

Ⅰ．布...　Ⅱ．①卞...②丁...　Ⅲ．布达拉宫－画册

Ⅳ．K928.75-64

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2003）第 013505 号

བོད་ལྗོངས་པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་དོ་དམ་ཁྲུའུ་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས།

ཀྲུང་གོ་ཡུལ་སྐོར་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་བསྐྲུན།

西藏布达拉宫管理处　编

中国旅游出版社　　出版

北京华天旅游国际广告公司承制

北京圣彩虹制版印刷技术有限公司

2003 年 5 月第一版　2006 年 1 月第三次印刷

印刷：7001－10000　　印张：7

000010000

རྩོམ་སྒྲིག་གི་གྲས་སུ་ཞུགས་མཁན།

བློ་འདོན་པ། འཇམ་དབྱངས། རིན་ཆེན་ཚེ་རིང་། ཞུས་ཧྥི།
སྤྱི་ཁྱབ་རྩིས་འགོད་མཁན། ལྷ་སྡིང་བྱམས་པ་སྐལ་བཟང་།
རྩོམ་སྒྲིག་ཨུ་ཡོན། ལྷ་སྡིང་བྱམས་པ་སྐལ་བཟང་། ཆུང་བདག དབང་འདུས་རྡོ་རྗེ།
ཏིང་ཁྲང་ཀྲེན། ཏོམ་པོ་བ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱལ་མཚན། དབྱང་དབྱིང་།
རྩོམ་སྒྲིག་པ་གཙོ་བོ། ཏོམ་པོ་བ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱལ་མཚན།
རྩོམ་སྒྲིག་པ་གཙོ་བོ་གཞོན་པ། ཏིང་ཁྲང་ཀྲེན། ཕུན་ཚོགས་ཚེ་བརྟན། དབང་རྒྱལ། དབྱང་དབྱིང་།
བོད་རྒྱ་ཡི་གེའི་རྩོམ་སྒྱུར་བ། ཏོམ་པོ་བ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱལ་མཚན། ཏིང་ཁྲང་ཀྲེན། དབང་རྒྱལ།
པད་མ་དོན་གྲུབ། འཇིགས་མེད་དབང་ཕྱུག དབྱངས་ཅན་སྒྲོལ་དཀར། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་དཀར།
རྩོམ་སྒྲིག་འགན་ཁུར་བ། ལི་ཞིན་མེའི།
དཔེ་རིས་ཀྱི་མཛེས་ཆ་རྩིས་འགོད་བྱེད་མཁན། ཀྲའོ་ཧུང་ཧྲན།
པར་ལེན་མཁན། པན་ཀྲི་ཝུ། ཏིང་ཁྲང་ཀྲེན།
དབྱིན་ཡིག་དུ་སྒྱུར་མཁན། ཞོལ་ཁང་དོན་གྲུབ་སྒྲོལ་མ།
དབྱིན་ཡིག་ཞུ་དག ཝང་ཕང་།

顾　　问　江 央　仁青次仁　徐 飞
总 策 划　拉丁 · 强巴格桑
编　　委　拉丁 · 强巴格桑　琼 达　旺堆多吉　丁长征　同波瓦 · 土登坚参　杨 茵
主　　编　同波瓦 · 土登坚参
副 主 编　丁长征　平措次旦　旺 加　杨 茵
藏汉编译　同波瓦 · 土登坚参　丁长征　旺 加　白玛顿珠　晋美旺秋　央金卓嘎　次仁卓嘎
责任编辑　李新美
装帧设计　赵鸿生
摄　　影　卞志武　丁长征
英文翻译　雪康 · 顿珠卓玛
英文审校　王 鹏

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

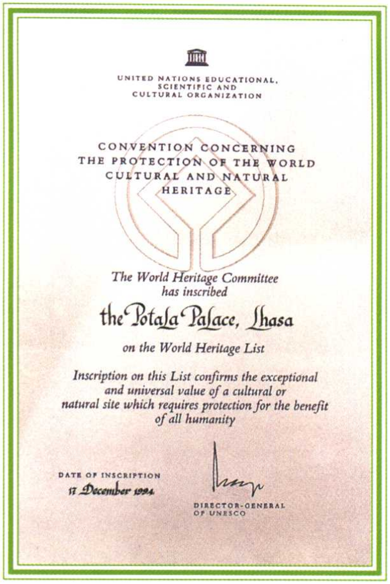
UNITED NATIONS EDUCATIONAL, SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION

CONVENTION CONCERNING THE PROTECTION OF THE WORLD CULTURAL AND NATURAL HERITAGE

The World Heritage Committee has inscribed

the Potala Palace, Lhasa

on the World Heritage List

Inscription on this List confirms the exceptional and universal value of a cultural or natural site which requires protection for the benefit of all humanity

DATE OF INSCRIPTION
17 December 1994

DIRECTOR-GENERAL OF UNESCO

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སློབ་གསོ་ཚན་རིག་རིག་གནས་རྩ་འཛུགས་ཀྱིས་སྤེལ་བའི
《འཛམ་གླིང་གི་རིག་གནས་དང་རང་བྱུང་ཤུལ་བཞག་
སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུའི་སྤྱི་ཆིངས》།

ལྷ་སའི་པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་ནི་འཛམ་གླིང་ཤུལ་བཞག་མིང་ཐོའི་ཁོངས་སུ་འཁོད་ཟིན་རྗེས་རིག་གནས་ཚན་ཁག་ཞིག་གམ། རང་བྱུང་ཤུལ་བཞག་རིག་དངོས་ཐད་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱིས་ཁས་ལེན་ཐོབ་པའི་དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་རིན་ཐང་ལྡན་ཡོད་པས་འགྲོ་བ་ཡོངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཆེད་ངེས་པར་དུ་པོ་བྲང་འདིར་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་དགོས།

ཁོངས་སུ་འཇོག་པའི་དུས་ཚོད།
༡༩༩༤ལོའི་ཟླ་༡༢ཚེས་༡༧ཉིན།

མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སློབ་ཚན་རིག་གསུམ་
རྩ་འཛུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཁྱབ་གཙོ་སྐྱོང་གནང་མཁན་
ཧྥུ་དེ་ལི་ཁོ་མ་ཡོར་ནས་མཚན་རྟགས་བཀོད།

联合国教育、科学及文化组织《保护世界文化与自然遗产公约》世界遗产委员会已将拉萨布达拉宫列入《世界遗产名录》。列入此名录即确认某一文化或自然遗产地具有特殊的和举世公认的价值。为了全人类的利益，需对其予以保护。

列入日期
1994 年 12 月 17 日

联合国教科文组织总干事
费德里科·马约尔(签字)

དཀར་ཆག

目录

18 ———— འཛུགས་སྐྲུན།

建筑 ———— 18

60 ———— ལྷ་ སྐུ།

塑像 ———— 60

90 ———— མཆོད་རྟེན།

佛塔 ———— 90

108 ———— ལྡེབས་བྲིས་དང་ཐང་ཀ

壁画和唐卡 ———— 108

142 ———— རྟེན་རྫས།

珍品 ———— 142

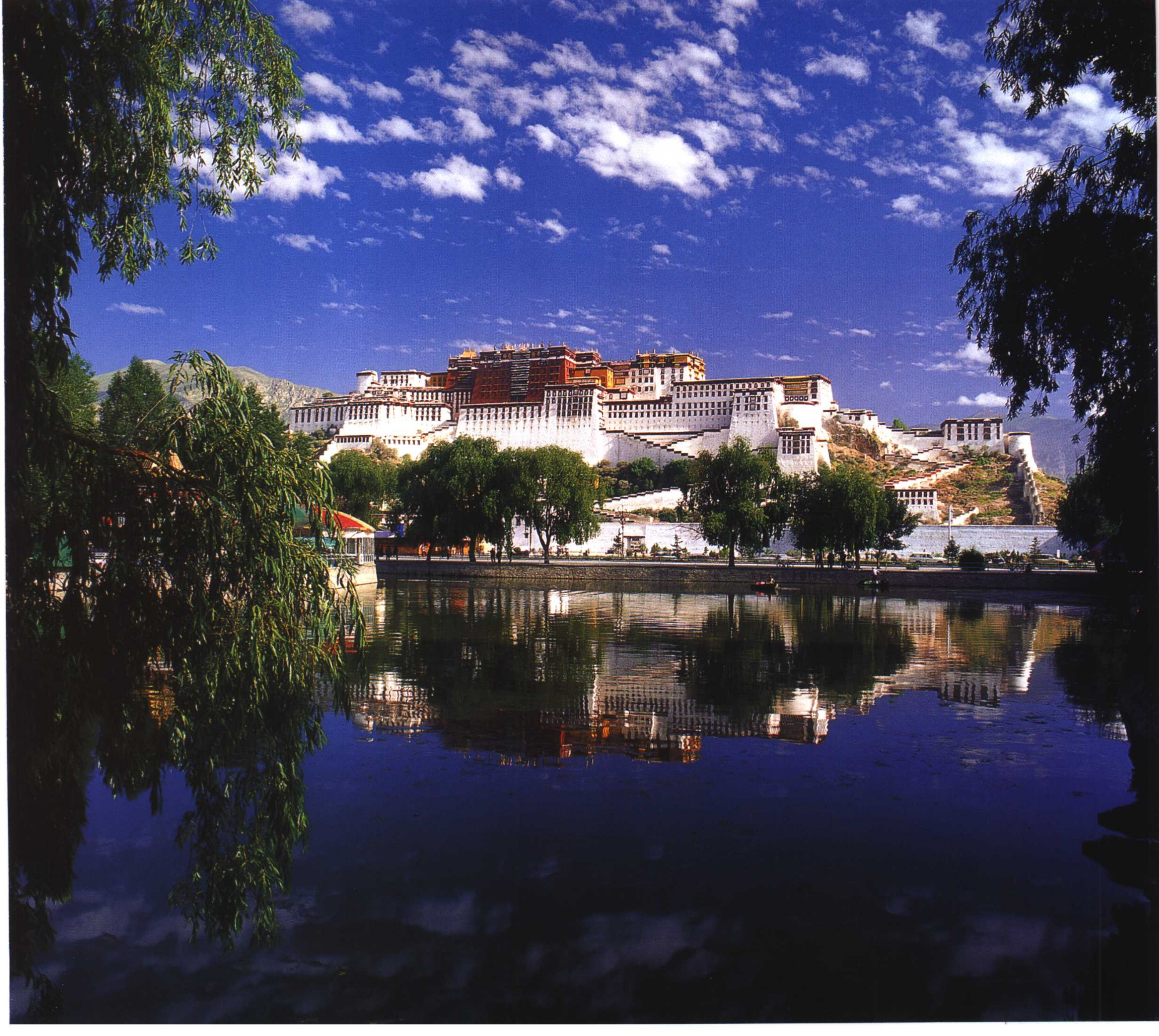

འགོ་བརྗོད།

༄༅། །གངས་ཅན་ནོར་འཛིན་རྒྱ་ཁྱོན་ཡངས་པའི་ངོས། །ནགས་ཚལ་ཆུ་ཀླུང་འདབ་ཆགས་རི་དྭགས་ཚོགས། །མཛེས་སྡུག་ངོ་མཚར་ལྡན་པའི་བསིལ་ལྡན་ཞིང་། །སྨུམ་རྗེན་ས་ལ་འཕོས་དང་གཉིས་སུ་མེད། །ཞེས་མཚོད་པར་བརྗོད་དེ་རང་རེའི་བོད་ལྗོངས་འདི་ཉིད་རི་མཐོ། ས་གཙང་། བསིལ་ལ་དྲོ་བ་སོགས་དགེ་མཚན་ཟད་དུ་བྱུང་བའི་ཡུལ་ཁམས་འདིར་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་འགའི་སྔོན་གཡུང་དྲུང་བོན་གྱི་བསྟན་པ་དར་ཏེ་སྨུང་དང་། སྤུ་གར། རོལ་མོ། རུས་མིང་སོགས་རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་སྟེ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་ནས། ཁྲི་ཐོག་རྗེ་ཐོག་བཙན་བར་མི་རབས་ཉི་ཤུ་རྩ་དྲུག་རིང་ཆབ་སྲིད་བོན་གྱིས་བསྐྱངས། སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་ལྔ་པའི་ནང་བཙན་པོ་ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཙན་མཆོག་སྐྱིད་ཤོད་ཀྱི་དམར་པོ་རི་འདིའི་སྟེང་ཞབས་བཙགས་ཤིང་བཞུགས་སྒྲོང་བ་དང་། དེ་རྗེས་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོས་བལ་རྒྱའི་བཙུན་མོ་བསུ་བཞེས་མཛད་དེ་གནས་འདིར་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་གཟུགས་སུ་གྲུབ་པའི་མཁར་དགུ་བརྒྱ་དགུ་བཅུ་གོ་དགུ་རྩེ་མོ་རྟེན་དང་བཅས་བསྐྲུན་པར་མཛད། ཐོན་མི་སམ་བྷོ་ཊ་སོགས་གཞོན་ནུ་མང་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་སློབ་གཉེར་ལ་བརྫངས་ཏེ་པཎྜི་ཏ་ལྷ་རིག་པའི་སེང་གེ་སོགས་བསྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་བས་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་དར་རྒྱས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བྱུང་། སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་དགུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ལ་དབས་རྒྱལ་ཏོ་རེ་སོགས་ཀྱིས་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་བཀྲོངས་པ་དང་། འོད་སྲུང་དང་། ཡུམ་བརྟན་གཉིས་ནང་འཁྲུགས་སྐབས་ཡུལ་ཁག་སོ་སོར་འབངས་གྱེན་ལོག་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ་ལྷ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དང་འབྲ་བར་པོ་ཏ་ལར་གཏོར་སྐྱོན་བྱུང་བར་མངོན། དེ་རྗེས་ས་སྐྱ་དང་། ཕག་གྲུ རིན་སྤུངས། གཙང་པ་སོགས་སྲིད་དབང་རིམ་པའི་སྐབས་ཀྱང་ནང་འཁྲུགས་རིམ་པ་བྱུང་བས་དམར་ཕྱུགས་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕུར་རྒྱལ་སྐབས་ཀྱི་ཕོ་བྲང་འདི་ཉིད་རིམ་བཞིན་ཉམས་གུད་དུ་ཕྱིན་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་༡༦༤༢ཆུ་རྟ་ལོ་གོང་ས་ལྔ་པ་བློ་བཟང་རྒྱ་མཚོར་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཐོབ་སྟེ་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་དབུ་བརྙེས་པ་དང་འབྲེལ་སྤྱི་ལོ་༡༦༤༥ཤིང་བྱ་ལོ་དམར་པོ་རིར་སྡེ་སྲིད་ཀྱིས་གཙོ་འགན་བཞེས་ཏེ་ཕོ་བྲང་དཀར་པོ་ཐོག་བརྩེགས་ཅན་དགུ་རྩེའི་གཟིམ་ཆུང་ནས་མདུན་གྱི་ལྕགས་རི་དང་། སྣ་སྤུང་ཁང་ཆེན་བར་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ལས་ཚན་རིམ་པ་བཅུ་གསུམ་གྱི་བྱེད་སྒོའི་རྟེན་གཞི་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བསྐྲུན་ཏེ་ལོ་ངོ་བཞི་བཅུ་ཙམ་རིང་སྲིད་དབང་བསྐྱངས། སྤྱི་ལོ་༡༦༨༢ཆུ་ཁྱི་ལོར་གོང་ས་ལྔ་པ་མཆོག་དགོངས་པ་ཆོས་དབྱིངས་སུ་ཐིམ་རྗེས་སྡེ་སྲིད་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་༡༦༩༠ལྕགས་རྟ་ལོ་གང་དེའི་སྐུ་གདུང་བཞུགས་ཡུལ་པོ་ཏ་ལའི་དབུས་སུ་ཕོ་བྲང་དམར་པོ་ཐོག་བརྩེགས་བཅུ་གསུམ་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་གསར་བསྐྲུན་མཛད། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༤ཤིང་ཁྱི་ལོར་གོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་གསེར་སྡོང་དགེ་ལེགས་འདོད་འཇོ་བཞུགས་ཡུལ་གདུང་ཁང་ཐོག་བརྩེགས་ཅན་བསྐྲུན་པ་བཅས་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་ནི་རྒྱ་མཚོའི་ངོས་ལས་སྤྱི་ཁྲི་སུམ་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་ཙམ་གྱི་ས་མཐོར་གནས་ཡོད་པ་དེའི་འཛུགས་སྐྲུན

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com

སྤྱིའི་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ཁྲི་ངོས་སྐོམས་གྲུ་བཞི་མ་ཁྲི་བཅུ་གསུམ་དང་བརྒྱད་སྟོང་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ། མཐོ་ཚད་སྤྱི་ཁྲི་བརྒྱ་དང་བཅོ་ལྔ་དང་སྐར་མ་བདུན་ཅུ་དང་སྐར་ཆུང་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་བོད་ས་གནས་ཀྱི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ལ་བརྗིད་ཆགས་པ་མཛེས་ཤིང་ཡིད་དུ་འོང་བའི་གནའ་བོའི་ཁང་བཟང་ཞིག་རེད།

འཛུགས་སྐྲུན་སྐོར། ཕོ་བྲང་གི་གྲུབ་ཆ་ནི་ས། རྡོ། ཤིང་གསུམ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཡང་ས་མཐོའི་བབ་དང་བསྟུན་པའི་ཉི་མའི་བགྲོད་ཚུལ་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཏེ་བསྐྲུན་པའི་རྩིག་ཞེང་ཆེ་བ་དང་། སྒོ་བ། འོག་ཏུ་ཐག་ཤུར་འབྲེལ་བར་རླུང་འགྲོའི་བུ་ག་མང་བ། ཕྱི་རྩིག་ལ་འཐེན་ཡོད་པ། ནང་དུ་ཀ་བ་དང་། དེའི་སྟེང་གཞུ། འབེ་ལོག གདུང་མ། ལྕམ་ཤིང་བཅས་ཤིང་ཆ་རིམ་བརྩེགས་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞིའི་སྟེང་གྲལ་རྡོ་ཨར་ཀ་སྤྲ་བརྟན་བཅག་པ་བཅས་ཀྱིས་སློག་པའི་ཐུས་པ་དང་། གདོན་ཤུགས་ཆ་སྙོམས་པ་སོགས་ཚན་རིག་གི་ཐིག་ཚད་རྫོ་བ་དེས་ས་ཡོམ་སོགས་རྐྱེན་ངན་བྱུང་ཡང་རྩིག་པ་འགྱེལ་ཞིག་དཀའ་བ་དང་། ཚོམས་ཆེན་དང་། གཟིམ་ཆུང་ཁག་གི་དབུས་སུ་གནམ་ཡངས་རེ་ཡོད་པ་དེ་དཀར་ཆ་དོད་ལ། ཉི་འོད་ཐོག་ཆེ་བ། ནང་གི་རླུང་རོ་འབུད་བདེ་བ། མཐའ་སྐོར་གྱི་སྒོ་ཕེབས་དེ་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་མཚུངས་པ། ཉི་དྲོད་རྒྱུན་འཁྱོངས་པ། ཀ་གདུང་སོགས་ལ་གཟུགས་བརྙན་གྱི་རིས་དཀྲོལ་དང་། རྩིག་ལྗིབས་སུ་རི་མོ་ཚོན་མདངས་བཀྲ་བ། དབུ་རྩེར་གསེར་འོད་ཆེམ་ཆེམ་གྱི་རྒྱ་ཕིབས་དང་། རྒྱལ་མཚན། གྱིན་ཛི་ར། རི་དྭགས་ཆོས་འཁོར། ཐུག་སོགས་ཀྱིས་མཛེས་པར་སྤྲས་པ། རྒྱ་ཕིབས་འོག་ཏུ་བཟོ་དབྱིབས་སྣ་ཚོགས་པའི་ཤིང་གི་བྱ་སྒྲུངས། གོང་ལའི་སྙིན་བད་དང་། དེའི་སྟེང་གསེར་ཟངས་ཀྱི་རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན་སོགས་ཕོ་བྲང་ཕྱི་ནང་དང་། སྟེང་ཤོད་བཅས་པའི་རྒྱན་སྤྲོས་སྤྲིག་ཆས་སོ་སོར་རྒྱུ་མཚན་རེ་ལྡན་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཁང་པའི་ནང་དུའང་དབྱར་ཁ་བསིལ་བ་དང་། དགུན་ཁ་དྲོ་བ་སོགས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྲུན་ལ་ཁྱད་ཆོས་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ལྡན་ཡོད།

སྐུ་རྟེན་སྐོར། ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་གྱི་ཐུགས་དམ་རྟེན་སེང་ག་ལ་ནས་སྤྱན་དྲངས་པ་ཙན་དན་སྦྲུལ་གྱི་སྙིང་པོ་ལས་རང་བྱོན་དུ་ཕེབས་པའི་འཕགས་པ་ལོ་ཀེ་ཤྭ་ར། སྐུ་རྒྱུ་འཛིམ་པ་ལས་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་པོ་བཙུན་མོ། སྲས། བློན་པོ་བཅས་པའི་འདྲ་སྐུ་སྲོང་བཙན་རང་གིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ། ཆོས་རྒྱལ་མུ་ཏིག་བཙན་པོའི་སྐབས་རྒྱ་གར། རྒྱ་ནག། ལི་ཡུལ། བོད་བཅས་ཀྱི་ལི་དཀར། དམར། སེར། རྫི་ཁྲིམ་སོགས་ལས་གྲུབ་པའི་ལྷ་སྐུ་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་ནང་གོང་གསལ་ས་ཁྱིལ་ནས་བྱུང་བ་སྲིད་དབང་རིམ་པར་བརྒྱུད་སྲིད་བསྡུ་ཚགས་བྱས་པའི་ནང་རྟེན་རྩ་ཆེ་རྣམས་རྒྱལ་བ་ལྔ་པའི་སྐབས་པོ་ཏ་ལར་སྤྱན་དྲངས་པའི་སྐུ་རྟེན་དེ་རྣམས་ཀྱི་བཞིན་རས་ཀྱི་དབྱིབས་དང་། ཕྱག་མཚན། འགྱིང་སྟབས། ཁྲི་རྒྱབ་ཡོལ་སོགས་རང་ལུགས་བཞེད་པ་དང་མཐུན་པའི་བཟོ་རྩལ་མི་འདྲ་བ་བྱིན་རླབས་ཅན་སྲིད་ན་དཀོན་པའི་ལྷ་སྐུ་མང་དག་དང་། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་ནང་སྡེ་སྲིད་ཀྱིས་བཞེངས་པའི་ལྷ་སྐུ་གསེར་དངུལ་ཟངས་སོགས་ལས་གྲུབ་པ་ལྷ་ཁང་ཁག་གི་རྟེན་གཙོ་མི་ཚད་མ་

བཅས་བཞུགས་ཡོད།

ལྷེབས་ཁྲིས། བོད་སྤྱོངས་སུ་གདོང་མའི་དུས་སྐབས་ཤིང་དང་། རྫ་ཆས་ལ་རི་མོའི་སྒྱུ་རྩལ་མངོན་རྒྱུ་ཡོད་པ་དེའི་རྒྱུན་ཡུམ་བུ་བླ་མཁར་དང་། ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་། རྩེའི་ཆོས་རྒྱལ་སྒྲུབ་ཕུག་བཅས་ལ་དུས་རབས་བདུན་པ་ཡན་གྱི་ྲི་ཆ་ཞུང་ཤས་ཡོད་པ་དང་། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་ནང་རྒྱལ་བ་ལྔ་པ་དང་། སྡེ་སྲིད་རྣམ་གཉིས་སྐབས་པོ་ཏ་ལར་སངས་རྒྱས་དང་། སྨན་རས་གཟིགས་ཀྱི་འཁྲུངས་རབས། བོད་དུ་འགྲོ་བ་མིའི་བྱུང་རྩལ། རྒྱལ་བ་ལྔ་པའི་མཛད་རྣམ། ཕོ་བྲང་བཞེངས་པའི་སྐོར་བཅས་ལྷེབས་ཁྲིས་སྤྱིའི་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ཡོད།

ཐང་ག་ནི་གཞི་རས་བསེ་དང་། འཚེམ་དྲུབ་མ་སོགས་ཐང་ག་རིགས་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཡོད། བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གཞི་རས་བསེའི་ངོས་སུ་བྲིས་པའི་ཚོན་ཁྲ་ཅན་གྱི་ཐང་ག་དེ་རེད། སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་ཟླ་མེས་འབྲོམ་ཚུང་གིས་ཡེར་པར་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་གི་ཞལ་ཐང་བཞེངས་པ་ནས་བོད་དུ་དར་ཁྱབ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་ཡིན་འདུག ྲི་ཆའི་ཐད་ཡར་སྟོད་བྲིའུ་སོགས་ས་ཁུལ་སོ་སོར་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་། དུས་རབས་བཅུ་བཞིའི་མཇུག་ཙམ་ལ་མཁྱེན་བརྩེ་ཆེན་མོ་དང་། སྨན་ཐང་པའི་ལུགས་གཉིས་ཕྱུང་དུ་བྱུང་བས་ཞང་གཏེར་ཕུར་པ། མཚན་བརྒྱད། དྲག་དམར། མ་ནིང་སོགས་རྙིང་ལུགས་ཀྱི་ྲི་ཆ་མཁྱེན་བརྩེ་མཁས་པ་དང་། མཛད་བརྒྱ་དཔག་བསམ་འཁྲི་ཤིང་། སྨན་བླ། ལམ་རིམ་བླ་བརྒྱུད། འཁྲུངས་རབས་སོགས་སྨན་ཐང་ལུགས་མཁས་ཞིས《ཐར་གླིང་གྲུ་གཟིངས་དཀར་ཆག》ནང་གསལ་བ་ལྟར་འདིར་ཡོད་ཐང་ག་དང་ལྷེབས་ཁྲིས་མང་ཆེ་བ་ྲི་ཆ་དེ་གཉིས་ཡིན་པས་དེ་ནི་ཐིག་རིས་རྫོ་བ་དང་། རི་མོ་ཕྲ་ཞིང་གསལ་བ། ཚོན་མདངས་སྟུམ་པ། བྱོན་ལེགས་པ་ཙམ་མ་ཟད། ནང་དོན་ཐད་ལའང་སྤྱི་ཚོགས་དུས་སྐབས་སོ་སོའི་ནང་གི་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རིམ་མཚོན་ཐུབ་པའི་ཐང་ག་གྲ་ཚར་ཅན་རྣམས་སྤྱོད་ཡུལ་བ་སོ་སོར་མེད་ཐབས་མེད་པ་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་ྲི་ཆའི་བང་མཛོད་ཀྱིས་ཕྱུག་ཡོད།

གསུང་རྟེན་སྐོར། སྔར་རྒྱ་གར་ནས་ལོ་ཙཱ་བ་དང་། མཁས་དབང་མང་པོས་བོད་དུ་དྲངས་པའི་ཤིང་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་སྟེང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་འི་ཡི་གེ་ལས་བྲིས་པའི་ཆོས་དཔེ། རྒྱལ་བ་ལྔ་པས་ཆོས་ཚན་གསར་དུ་བསྟན་པའི་སྔར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་བྲིས་མའི་བུ་ཡིག སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་འཕྱོངས་རྒྱས་སོགས་བོད་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་བཞེངས་པའི་རིན་ཆེན་སྣ་མང་གི་ཁུ་བས་བྲིས་པའི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་ལ་པོད་བརྒྱ་དང་བཅུ་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་ཁག་མང་། ། གཡུང་དྲུང་བོན་གྱི་སྡུ། གཡང་། སེལ་གསུམ་སྡེ་འཇིག་རྟེན་བདེ་ལེགས་སུ་བྱེད་པའི་གཞུང་ཆེན་ཁག་དང་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་སོགས་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་མཁས་དབང་རྣམ་པའི་གསུང་འབུམ་བྲིས་མ་དང་། པར་མ་ཁག་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་སོ་སོར་བཞུགས་པ།

ཐུགས་རྟེན་སྐོར། ཆོས་སྐུའི་རྟེན་ནམ། ཐུགས་རྟེན་གཉིས་སུ

མེད་པ་དེ་སྐར་རྒྱ་གར་དུ་སངས་རྒྱས་འཁོར་བ་འཇིག་མྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་སྐུ་གདུང་བཞུགས་ཡུལ་མཆོད་རྟེན་བཞེངས་སྲོལ་དུ་གྱུར་པ་དེ་རིམ་བཞིན་བོད་དུ་དར་ཏེ་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་དགོངས་རྫོགས་ཀྱི་ཐུགས་དམ་རྟེན་དང་། ཡང་ཡུལ་གྱི་བདེ་ཐབས་ཆེད་དང་། ཕྱུང་སྲི་མནན་པ་སོགས་གྲུབ་ཆ་མི་འདྲ་བའི་མཆོད་རྟེན་སྐུ་རྒྱུ་སྣ་ཚོགས་སུ་བཞེངས་སྲོལ་ཡོད་པ་བཞིན་འདིར་གོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་ནས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་བར་གདུང་རྟེན་བརྒྱད་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་སྐུ་རྒྱུ་གསེར་བཙོ་མས་བརྡུམས་པ་གསེར་སྟོང་འཛམ་གླིང་རྒྱན་གཅིག་ལ་ཆ་མཚོན་ན་གསེར་སྲང་ཆིག་འབུམ་ལྷག་ཙམ་དང་། ནང་གཟུངས་སུ་སྟོན་པའི་རིང་བསྲེལ་བྱ་སྐྱོང་ཙམ་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱ་བོད་ཀྱི་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པའི་རིང་བསྲེལ་དང་། སྐུ་གསུང་ཐུགས་རྟེན། གཟུངས་ཐུགས་ཕྱུན་སུམ་ཚོགས་པས་ཕྱུག་པ། སྟོན་པའི་མཛད་པ་དཔུལ་གྱི་བདེ་གཤེགས་མཆོད་རྟེན་ཁག་དང་། མཁས་གྲུབ་མང་པོའི་དཔལ་གྱི་གདུང་རྟེན། གསེར་ཟངས་ལས་གྲུབ་པའི་བླ་མེད་རྒྱུད་སྡེའི་བློས་བསླངས་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེ་གྲས་ཁག་བཅས་བཞུགས་ཡོད།

རྟེན་རྫས་སྐོར། སྔར་བཙན་པོའི་སྐབས་ནས་ལྷུགས་དང་། ལི། གསེར། དངུལ། ཟངས་སོགས་རིན་པོ་ཆེ་བཙོ་སྦྱང་བྱས་ཏེ་བཟོས་པའི་ཁྲབ་སོགས་གོ་མཚོན་དང་། མཆོད་ཆས་སྣ་ཚོགས། རིན་ཆེན་རྒྱན་ཆ། ཏ་སྨ། སྙོ་འཐོར་སོགས་ལྷུགས་རིགས་རྐྱོས་དཀྲོལ་ཚ་གསེར་ཅན་ཕྲ་རྒྱན་དུ་མས་ཕྱུག་པ་དང་། ཀོ་ཆས། བལ་གྱི་འཐག་ལས། ཤོག་བུ་སོགས་བོད་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ཀྱི་ཐོན་དངོས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་དང་། རྒྱ་ནག་གོང་མ་རིམ་པས་གོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་ཁག་ལ་སྩལ་བའི་འཇའ་ས་གསེར་ཐམ། ཚོ་ལོ། པན་དང་། གོས་ཆེན་རིགས་མི་འདྲ་བའི་མཆོད་རྫས་སྣེ་མང་། ན་བཟའ། ཡོལ་བ་བཅས་རྒྱན་སྤྲོས་གོས་དར་ཁག དཀར་ཡོལ་དང་། རྫ་ལ། གཡང་ཏི་སོགས་ལོ་རྒྱུས་ཡུན་རིང་ལྡན་པའི་རྟེན་རྫས་དཔལ་ཡོན་གཉིས་ཀྱིས་མཛེས་པར་ཕྱུག་པའི་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་འདི་ཉིད་སྤྱི་ལོ་༡༩༦༡ལྟགས་སླང་ལོ་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གིས་རྒྱལ་ཡོངས་གཙོ་གནད་རིག་དངོས་སྲུང་སྐྱོབ་ སྡེ་ཚན་དུ་དངོས་སུ་གྱུར་ཏེ་ལོ་ལྟར་ཕོ་བྲང་ཉམས་གསོའི་མཐུན་རྐྱེན་སྟུལ་མུས་དང་། ལྷག་པར་ལོ་ཤས་སྔོན་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཐུགས་འཁུར་ཆེ་བཞེས་ཀྱིས་པོ་ཏ་ལའི་ཉམས་གསོའི་འགྲོ་གྲོན་དུ་སྒོར་ཁྲི་ཆི་ལྔ་སྟོང་སུམ་བརྒྱ་ཙམ་སྩལ་ཏེ་སྤྱི་ལོ་༡༩༨༩ས་སྦྲུལ་ལོ་ནས་ལོ་ལྔའི་རིང་ཉམས་གསོ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་ཁྲི་གྲུ་བཞི་མ་ཁྲི་ཆི་གསུམ་ཙམ་གྱི་བཟོ་བསྐྲུན་ལེགས་པར་གནང་བ་རེད། སྤྱི་ལོ་༡༩༩༤ཤིང་ཁྱི་ལོ་པོ་ཏ་ལ་འདི་ཉིད་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སློབ་གསོ་ཚན་རིག་རིག་གནས་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་འཛམ་གླིང་ཤུལ་བཞག་མིང་ཐོའི་ཁོངས་སུ་ཚུད་པ་དེས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་སྐུ་མགྲོན་སྟར་བས་མང་བ་ཕེབས་རྒྱུར་བསྐུལ་མ་ཐེབས་རྒྱུ་མ་ཟད། གུང་ཧྲ་ཁྲིམ་ཚང་ཆེན་པོའི་ནང་གི་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གནས་སྒྱུ་རྩལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་བྱ་གཞག་ལ་ལེགས་སྐྱེས་གསར་པ་ཞིག་འབུལ་ཐུབ་པའི་རེ་འདུན་འཆང་བཞིན་ཡོད་དོ། །

前　　言

西藏山势高大，水土纯净，气候温暖而凉爽。在这瑞应普照的土地上，早在几千年前，便出现了云仲笨布教，有了传记、歌舞、音乐、绘画及姓氏等，文化得到了发展。从聂赤赞普到赤杰妥赞为止，在26代赞普统治的时间里，政事按笨布教的教义治理。公元5世纪，赞普拉托托日年赞来到吉雪地方的红山上，并在此山上居住。公元7世纪，松赞干布迎娶尼泊尔和大唐公主为妃，并在此山上依照观世音的刹土形状，建造了各种所依的999间房屋的皇宫，这便是布达拉宫营建的肇始。

松赞干布还把吞米·桑布札等很多青年派往境外学习，拜班智达·拉茹白生格为师，完整和丰富了藏文，因而使藏文化有了很大的发展。公元9世纪中叶，维杰道日等人杀死了法王赤热巴巾，伟松、永旦二人之间发生内讧，各地发生民众大起义，这使拉萨布达拉宫也和大昭寺一样，受到了一些破坏。再往后，萨迦、帕竹、仁布、藏巴等历代政权更迭时候也发生了内乱，使得红山和药王山上的古吐蕃时期两个宫殿逐渐衰败了。

公元1642年即藏历水马年，五世达赖喇嘛罗桑嘉措掌握了全藏政权，建立了政教合一的噶丹颇章政府。公元1645年即藏历木鸡年，以第司为主要负责人，在红山上建造了白宫大楼，从顶层的寝室、宫前围墙到护卫门楼，包括地方政府十三品公职人员的工作场所。五世达赖喇嘛执政40年，于公元1682年即藏历水狗年圆寂。第司从公元1690年即藏历铁马年在布达拉宫的中间地带建造了五世达赖喇嘛灵塔殿，即有十三层的红宫大楼，包括所依和能依。公元1934年即藏历木狗年，建造了十三世达赖喇嘛的灵塔殿即“妙善如意灵塔”楼。

布达拉宫屹立在海拔3700余米的高山上，建筑总面积有138025平方米，宫殿高115.703米，是西藏地方规模最大、式样最全，美丽如画的宫殿。所用建筑材料为土、石、木三种。宫殿的设计和建造，根据高原地区阳光照射的规律，其墙基宽而坚固，外墙面收分明显，殿基下面有四通

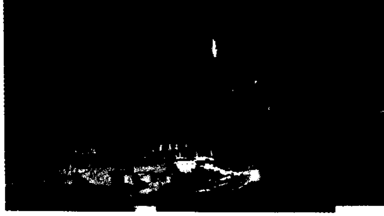

八达的地道和通风口。屋内有柱、斗拱、雀替、梁、椽木等，组成撑架。铺地和盖屋顶用的是藏语名叫“阿尔嘎”的坚硬土。所有这些设计能使力度平衡，压力适度。这种符合科学计算的建筑，如遇到地震等自然灾害，城墙不易倒塌，各大厅和小寝室的顶部都有天窗，通过这些采光口能使阳光直接射到屋里，又能调解室内空气；此外，周围的走廊互相联结，有利于阳光折射。宫内的柱、梁上有各种雕刻，墙壁上绘有各种彩色壁画，主宫顶上有金光灿烂的金顶，还有宝幢、屋脊宝瓶、祥麟法轮、牛毛幢等饰物。屋檐下有各种斗拱，柽柳女儿墙上有铜质镀金的十相自在咒文等，宫内外的这些饰物都有各自的特殊用途。除了室内冬暖夏凉之外，整个宫殿充分体现了藏民族的独特建筑风格。

一、身所依

塑像：

法王松赞干布所修持的本尊身所依，是从僧伽罗国迎来的蛇心旃檀中天然生成的圣物世自在观音像。由法王亲自作了加持的国王、王妃、太子、大臣等泥塑。大约一千年前，木德赞普时期从印度、西域以及内地等，请到西藏的白、红、黄响铜及赤金等各种质地的佛像，都在西藏历代政权更迭的时候被接受和保存下来。五世达赖喇嘛时期把这些贵重物品都迎到布达拉宫，其中身所依的脸形、标帜、姿态、宝座及背光等等的制作都符合各地自宗的特点，是具有加持的稀世珍宝。17世纪，在第司时期，制造出质地为金、银、铜等的等身佛像，是各殿的主要身所依。

壁画：

西藏自古以来，有在木、陶器上面绘制各种图案的习惯。在雍布拉岗宫、拉萨大昭寺、布达拉宫的法王洞等处发现有7世纪以前的少量绘画。17世纪，五世达赖喇嘛和第司·桑结嘉措时期，在布达拉宫的墙壁上绘有佛陀本生传、观世音本生传、藏民族起源的传记、五世达赖喇嘛传记、布达拉宫建造的历史等等，壁画面积有2500余平方米。

唐卡：

唐卡的质地有棉布的，也有用各种绸缎剪贴和刺绣而成的，种类很多。其中，西藏特有的是在棉布上面用各种彩色颜料绘制出来的唐卡。11世纪，鲁梅仲琼在叶尔哇岩绘制出十六尊者的唐卡以后，在全藏逐渐盛行起来。在风格上雅尔堆切吾等地有不同的地方特点。14世纪末，出现了钦孜和门唐两个绘画学派，据《塔尔林船志》记载，对伏藏师宁德尔所发掘的金刚橛本尊、八种莲花生、红怒莲花生、玛囊护法神等宁玛派至尊的绘制方面，钦孜派有特色；对百部本生传如意树传记、药师佛、菩提道次上师传承，以及其他本生传记等方面，门唐派很有特色。大部分唐卡和壁画的绘制都属于这两派，作品线条细致，色彩深而有光，相貌可亲，在绘画内容方面，则表现出各个历史时期的社会发展情况。这些唐卡的内容，是很多研究领域里不可缺少的资料宝库。

二、语所依

古时候，由很多译师和学者把梵文贝叶经从印度运到吐番。根据五世达赖喇嘛的旨意，增编和书写了纳尔塘版《丹珠尔》底稿副本；第司·桑结嘉措让琼结等西藏各地用各种宝汁书写的多套《甘珠尔》大藏经有一百一十余包；笨布教的“占卜”、“招财”、“治理”等导引世间平安的巨著，以及萨迦、格鲁、噶举、宁玛等教派著名学者的著作手抄或印刷版都保存在宫内各书库里。

三、意所依

法身佛的所依，或叫意所依的宝塔。在古印度，自拘留孙佛涅 后，建造了装藏法体的宝塔；这一风俗逐渐发展到西藏后，出现了各教派大德们圆寂后的意所依即灵塔；此外檠为了地方的安危、破败魔障等，还建有形态各异和质地不同的宝塔。从五世到十三世，达赖喇嘛的灵塔

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com